

تأثیر یادگیری خودراهبر بر روی خودکارآمدی و پایداری تحصیلی دانش آموزان

فاطمه محمودی ماندنی^۱، زهرا ضیایی قهنویه^۲

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد واحد مبارکه (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد واحد مبارکه

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی بسته آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی انجام گرفته است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش اجرا، از نوع نیمه آزمایشی، طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری شامل دانش آموزان مقطع ابتدایی پایه ششم پسرانه منطقه ۲ تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بودند که به صورت تصادفی، ۳۰ دانش آموز به طور مساوی و همگن در دو گروه آزمایش و گواه قرار گرفتند. ابزار پژوهش پرسشنامه پایداری تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۸) و پرسشنامه خودکارآمدی شوارزر (۱۹۹۳) بود. داده های گردآوری شده با استفاده از روش آمار توصیفی و آمار استنباطی (تحلیل کوواریانس) تحلیل گردید. نتایج نشان داد که بسته آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر اثربخش است.

واژه های کلیدی: یادگیری خودراهبر، خودکارآمدی، پایداری تحصیلی، دانش آموزان.

مقدمه

دانش آموزان به عنوان یکی از مهم ترین ارکان نظام آموزشی می باشند و بررسی مسائل مربوط به آموزش و نحوه یادگیری آنها در فرآیند آموزش می تواند نقش به سزایی در کیفیت تحصیلی و بازدهی آموزشی ایفا نماید.

پایستگی تحصیلی برای بیشتر دانش آموزان کاربرد دارد زیرا، بیش تر دانش آموزان مشکلات تحصیلی را تجربه خواهند کرد. مارتین و مارش (۲۰۱۸) ثابت کردند که مفهوم تابآوری بسیاری از دانش آموزانی را که با موانع، مشکلات، چالش ها و فشارهایی روبرو هستند و این موانع و مشکلات بخشی از زندگی روزمره تحصیلی آنها است را مورد توجه قرار نمی دهد.

پایستگی تحصیلی از تاب آوری تحصیلی شکل گرفت تا بین جمعیت کوچک اما مهم دانش آموزان تاب آور از نظر تحصیلی که بیش ترین سهم توجه را به خود اختصاص داده و اکثریت دانش آموزانی که اغلب مشکلات و مسائل کوچک اما با تفاوت کمتری در میزان و نوع را در همان پیوستار تجربه می کنند، تفکیک ایجاد کند. دانش آموزانی که از نظر تحصیلی پایسته هستند در آثار پژوهشی ناشناخته مانده بودند تا اینکه مارتین و همکارانش این پدیده را مورد بررسی قرار دادند (کریمی، ۱۳۹۹).

از سوی دیگر خودکارآمدی یکی از مفاهیم مهم و مؤثر و مکانیسم اساسی در نظریه شناختی اجتماعی بندورا است. بندورا (۱۹۷۷)، خودکارآمدی را توجه به باورها یا قضاوت فرد نسبت به توانایی های خودش در انجام وظایف و مسئولیت ها می داند. این نظریه خودشناسی را اساس تصمیم گیری می داند و همچنین ویژگی های انسان را مورد توجه قرار می دهد.

هم چنین در این دیدگاه رفتار آدمی نه تنها در کنترل عوامل بیرونی و محیطی نیست بلکه فرآیندهای شناختی نقش تعیین کننده در رفتار دارند. فرآیندهای شناختی به عنوان بخشی از آسیب شناسی روانی موجب انتظارات و ادراکات نادرستی می گردد که فرد از کارآمدی خود دارد و این انتظارات می تواند به اضطراب و اجتناب های دفاعی از موقعیت های تهدید کننده منجر شوند (پاجاریس^۱، ۲۰۲۱).

یادگیری خود راهبر روشی آموزشی است که در دهه های گذشته بسیار مورد توجه قرار گرفته است. این مقوله را می توان به صورت میزان مسئولیت پذیری فرد در فرایند یادگیری در زندگی در نظر گرفت به گونه ای که یادگیرنده خود راهبر کنترل یادگیری خویش را در دست دارد و از نیازهای خود آگاه است که این امر تا حدودی به نگرش، توانایی ها و شخصیت فرد بستگی دارد. پیشینه مربوط به یادگیری خود راهبر بیانگر این مطلب است که یادگیرندگان خود راهبر همواره از مسئولیت خود در یادگیری معنادار و نظارت بر خویش، آگاهی دارند، آنها به مسائل به دیده چالش می نگرند، مایل به تغییر هستند و از یادگیری لذت می برند (فیشر و کینگ، ۲۰۱۷).

یکی از مهم ترین دغدغه های آموزش و پرورش امروز، افزایش کیفیت یادگیری در دانش آموزان و حل و فصل مشکلات یادگیری در آنان است. یکی از عوامل بسیار مؤثر در این زمینه، اهمال کاری است. اهمال کاری به معنی مشکل داشتن در زمینه شروع یا تمام کردن کارهاست یا به عبارتی می توان گفت که اهمال کاری به معنی کار امروز را به فردا انداختن است. فرد اهمال کار دائماً شروع کار را به آینده محوّل می کند (کابینی مقدم و همکاران، ۱۳۹۸).

^۱-Pajares

توجه به موضوع اهمال کاری تحصیلی در دانش آموزان و تلاش برای درمان آن، به پیامدهای مثبتی می انجامد که از آن جمله می توان به پایستگی تحصیلی اشاره کرد. این مفهوم تازه به پاسخ مثبت، مفید، سازنده و انطباقی به انواع چالش ها و موانعی اشاره دارد که در عرصه مداوم و جاری تحصیلی تجربه می شوند (پوتواین و همکاران، ۲۰۱۱). درواقع پایستگی تحصیلی راهی ساده و مفید برای درک و مفهوم سازی بهزیستی دانش آموزان در بافت تحصیلی است. یادگیری خود راهبر، به عنوان یکی از روش های افزایش مسئولیت پذیری است که یادگیرنده خود را مسئول یادگیری خود بداند (جعفری و همکاران، ۱۳۹۷).

از ویژگی های بارز دانش آموزان اهمال کار می توان به بی میلی آنان به کمک گرفتن از همکاری و تخصص اطرافیان اشاره کرد. آموزش راهبردهای کمک خواهی در این زمینه مؤثر است.

این راهبرد آموزشی از جایگاه ویژه ای برخوردار است؛ آن گونه که در قالب این راهبرد، روند تحقق اهداف آموزشی در حوزه های عملکرد تحصیلی، انگیزش تحصیلی و تسلط بر موقعیت های تنش زای آموزشگاهی تبیین شده و در کنار آن، چالش های نظری و عملی جدیدی را به ارمغان آورده است بنابر چالش های موجود، چگونگی مواجهه فراگیران با دشواری های تحصیلی در هاله ای از ابهام باقی مانده است؛ به طوری که برخی نظریه پردازان بر فرایندهای کمک خواهی در قالب تنظیم یادگیری آموزشگاهی تأکید کرده اند و برخی نیز به استناد دیدگاه های اجتماعی و بیگوتسکی رویکردهای اکتشافی برونر بر موضوع یاری گری در فرایند آموزش توجه ویژه نشان داده اند.

اهداف پژوهش

تعیین تاثیر آموزش یادگیری خود راهبر بر پایستگی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی
تعیین تاثیر آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی

فرضیات پژوهش

- ۱- آموزش یادگیری خود راهبر بر پایستگی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی تاثیر دارد.
- ۲- آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی تاثیر دارد.

روش

پژوهش حاضر باتوجه به ماهیت موضوع، اهداف و فرضیه های آن و به دلیل استفاده از نتایج آن در زمینه آموزش و یادگیری، از بعد هدف، کاربردی و از نوع شبه آزمایشی می باشد. طرح از دو گروه آزمودنی تشکیل شد که هردو گروه سه بار مورد اندازه گیری قرار گرفتند. اندازه گیری اول با اجرای پیش آزمون و اندازه گیری دوم با اجرای پس آزمون انجام پذیرفت.

جامعه آماری پژوهش دانش آموزان مقطع ابتدایی پایه ششم منطقه ۵ تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ است. برای انتخاب نمونه آماری از روش تصادفی ساده استفاده شده است. سپس دو مدرسه به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل قرار خواهند گرفت. گروه آزمایش (۱۵) نفر از دانش آموزانی خواهند بود که آموزش یادگیری خود راهبر را انجام داده اند و گروه کنترل (۱۵) نفر از دانش آموزانی خواهند بود که آموزش یادگیری خود راهبر را انجام نداده اند.

در این پژوهش ابتدا برای گردآوری اطلاعات در زمینه های مبانی نظری و تدوین ادبیات تحقیق و تعاریف عملیاتی از روش مطالعه کتابخانه ای شامل مطالعه کتاب ها، مقاله ها، نشریه ها، رساله ها و منابع علمی موجود در دانشگاه و مراکز علمی استفاده شده است.

ابزارهای اندازه گیری داده ها

پرسشنامه پایداری تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۸)

این پرسشنامه توسط مارتین و مارش در سال ۲۰۰۸ به منظور سنجش پایداری تحصیلی ساخته شد این پرسشنامه دارای چهار گویه به روش خود گزارش دهی و براساس مقیاس ۵ درجه ای لیکرت از بسیار موافق تا بسیار مخالف است حداکثر نمره در این مقیاس ۲۰ و حداقل نمره ۵ می باشد.

پایایی به دست آمده از طریق ضریب آلفای کرونباخ با ۰/۸ گزارش شده است و روایی آن نیز از طریق تحلیل عاملی تاییدی برای هر کدام از گویه های ۱-۴ به ترتیب ۰/۶۶ و ۰/۶۷ و ۰/۷۳ و ۰/۷۵ محاسبه شد. در ایران این مقیاس توسط کریمی (۱۳۹۱) ترجمه شده و پس از تعیین صحت ترجمه آن توسط پنج تن از کارشناسان روی یک گروه نمونه اجرا شد پایایی به دست آمده در ایران با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۷ و روایی آن از طریق روایی ملاکی با استفاده از همبستگی با پرسشنامه تحصیلی پینتریچ ۰/۵۶۸ گزارش کرد (به نقل از ربیعی ۱۳۹۵).

پرسشنامه خودکارآمدی شوارزر (۱۹۹۳)

پرسشنامه خودکارآمدی توسط شوارزر (۱۹۹۳) به منظور سنجش خودکارآمدی طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه خودکارآمدی دارای ۱۰ سوال می باشد و بر اساس طیف لیکرت با سوالاتی مانند (در مواجهه با دشواری ها من قادرم آرامش خود را حفظ کنم زیرا می توانم بر توانایی های خود برای مقابله با آن دشواری ها تکیه کنم) به سنجش خودکارآمدی می پردازد.

در پژوهش سلیمانی (۱۳۹۸) روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده است. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در پژوهش سلیمانی (۱۳۹۸) برای این پرسشنامه بالای ۰/۷ برآورد شد.

تجزیه و تحلیل به عنوان فرایندی از روش علمی، یکی از پایه های اساسی هر روش پژوهش است. به طور کلی، تجزیه و تحلیل عبارت است از روشی که از طریق آن کل فرایند پژوهشی، از انتخاب مسئله تا دسترسی به یک نتیجه هدایت می شود. بعد از

آموزش بر روی هر دو گروه و اجرای پس آزمون ها، داده ها با استفاده از روش های آمار توصیفی (مانند: فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (آزمون کواریانس) بررسی شدند و با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

الف - یافته های توصیفی

جدول ۴-۱- شاخص های توصیفی داشتن پایداری تحصیلی دانش آموزان به تفکیک گروه مطالعه

متغیر	مرحله	میانگین	انحراف	میانگین	انحراف
		گروه کنترل	استاندارد	گروه آزمایش	استاندارد
پایداری	پیش آزمون	۱۰/۴۶	۲/۲۹	۹/۴۶	۲/۵۳
تحصیلی	پس آزمون	۱۰/۲۶	۲/۲۸	۱۱/۰۶	۱/۳۳

ضمن توجه به جدول فوق شاخص های توصیفی متغیر وابسته پایداری تحصیلی داده ها به تفکیک گروه ها و مراحل بیان شده است. با بررسی داده ها می توان دریافت که کسب نمره بیشتر در این متغیر نشان از افزایش پایداری تحصیلی دانش آموزان بعد از آموزش یادگیری خود راهبر در دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی دارد، ملاحظه می گردد که میانگین گروه آزمایش از (۹/۴۶) در پیش آزمون به (۱۱/۰۶) در پس آزمون افزایش داشته است. این افزایش در گروه کنترل دیده نمی شود.

بنابراین با توجه به داده های توصیفی می توان گفت: آموزش یادگیری خود راهبر توانسته است بر پایداری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی موثر باشد.

جدول ۴-۲- شاخص های توصیفی خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان به تفکیک گروه مطالعه

متغیر	مرحله	میانگین	انحراف	میانگین	انحراف
		گروه کنترل	استاندارد	گروه آزمایش	استاندارد
احساس	پیش آزمون	۱۱/۲۶	۲/۰۱	۱۰	۱/۹۲
موثر بودن	پس آزمون	۱۰/۹۳	۲/۱۲	۱۱/۲۶	۰/۹۶

در جدول فوق شاخص های توصیفی متغیر وابسته خودکارآمدی تحصیلی داده ها به تفکیک گروه ها و مراحل آورده شده است. ملاحظه می گردد که میانگین گروه آزمایش از (۱۰) در پیش آزمون به (۱۱/۲۶) در پس آزمون افزایش داشته است. این افزایش در گروه کنترل دیده نمی شود.

از آنجا که کسب نمره بیشتر در این متغیر نشان از افزایش خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی بعد از آموزش یادگیری خود راهبر در دانش آموزان دارد، بنابراین با توجه به داده های توصیفی می توان گفت: آموزش یادگیری خود راهبر توانسته است بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی موثر باشد.

ب- یافته های استنباطی

آزمون های نرمال بودن کالمو گروف-اسمیرنوف^۲ و شاپیرو-ویلک^۳

به منظور بررسی توزیع نرمال داده ها از دو آزمون کالمو گروف-اسمیرنوف و شاپیرو-ویلک استفاده شده است که نتایج آن در ادامه مشخص شده است.

جدول ۴-۳- بررسی توزیع نرمال داده ها از دو آزمون کالمو گروف-اسمیرنوف و شاپیرو-ویلک

آزمون کالمو گروف-اسمیرنوف		آزمون شاپیرو-ویلک	
متغیر	آماره	سطح معناداری	آماره
پایستگی تحصیلی	۰/۱۱۲	۰/۲۰۵	۰/۹۵۴
خودکارآمدی تحصیلی	۰/۱۴۹	۰/۲۰۳	۰/۹۲۴
			۰/۲۲۵

نتایج هر دو آزمون نشان می دهد که چون سطح معناداری متغیرها بزرگتر از ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه تمامی متغیرها دارای توزیع نرمال می باشد و می توان برای بررسی سوالات پژوهش از آزمون های پارامتریک استفاده نمود.

^۲Kolmogorov-Smirnov

^۳Shapiro-Wilk

فرضیه اول: آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی تاثیر دارد.

جدول ۴-۷- تحلیل کواریانس جهت بررسی تاثیر آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی در پس آزمون با کنترل پیش آزمون

منابع	مجموع	درجه	میانگین	آماره F	سطح	مجدورات
تغییرات	مجدورات	آزادی	مجدورات		معناداری	مجدورات
مدل اصلاح شده	۵۲۳۷/۷۵۰	۱	۵۲۳۷/۷۵۰	۱۸۷/۰۷۱	۰/۰۰۱	۰/۸۳
پیش آزمون	۲۱۳۰/۴۲۲	۱	۲۱۳۰/۴۲۲	۱۲۱/۲۱۵	۰/۰۰۱	۰/۹۶
گروه	۵۲۳۷/۷۵۰	۱	۵۲۳۷/۷۵۰	۱۸۷/۰۷۱	۰/۰۰۱	۰/۸۳
خطا	۱۰۹۱/۹۰۰	۲۷	۲۷/۹۹	-	-	-
کل	۳۳۶۵۱۲	۳۰	-	-	-	-

با توجه به جدول ۴-۷ مشاهده می گردد ضمن کنترل اثر متغیر پیش آزمون، بین نمرات پس آزمون افراد گروه های آزمایش و کنترل برای پایداری تحصیلی تفاوت معناداری وجود دارد. در این تحلیل تاثیر آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی ($p=0/001$ و $F(1,27)=187/071$) گزارش شده است و همچنین با توجه به مجدورات، میزان تاثیر بر پایداری تحصیلی ۸۳ است، به بیان دیگر ۸۳ درصد از تغییرات در پایداری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی مربوط به تاثیر آموزش یادگیری خود راهبر است.

بنابراین می توان نتیجه گرفت آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی موثر است و فرضیه تحقیق تایید می گردد.

فرضیه دوم: آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی تاثیر دارد.

جدول ۴-۸- تحلیل کواریانس جهت بررسی تاثیر آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی در پس آزمون با کنترل پیش آزمون

منابع	مجموع	درجه	میانگین	آماره F	سطح	مجذور اتا
تغییرات	مجذورات	آزادی	مجذورات		معناداری	
مدل اصلاح شده	۲۰۳۴/۸۰۱	۱	۲۰۳۴/۸۰۱	۲۲۱/۶۳۰	۰/۰۰۰	۰/۸۵
پیش آزمون	۱۹۴۵/۹۲۴	۱	۱۹۴۵/۹۲۴	۱۷۵/۳۶۲	۰/۰۰۰	۰/۹۵
گروه	۲۰۳۴/۸۰۱	۱	۲۰۳۴/۸۰۱	۲۲۱/۶۳۰	۰/۰۰۰	۰/۸۵
خطا	۳۵۸/۰۱۷	۲۷	۱۷/۲۹	-	-	-
کل	۲۱۱۲۹۹	۳۰	-	-	-	-

با توجه به جدول ۴-۸ مشاهده می گردد ضمن کنترل اثر متغیر پیش آزمون، بین نمرات پس آزمون افراد گروه های آزمایش و کنترل برای خودکارآمدی تحصیلی تفاوت معناداری وجود دارد. در این تحلیل تاثیر آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی ($p=0/000$ و $F(1,27)=221/630$) گزارش شده است و همچنین با توجه به مجذور اتا، میزان تاثیر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان ۸۵ است، به بیان دیگر ۸۵ درصد از تغییرات در خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی مربوط به تاثیر آموزش یادگیری خود راهبر است.

بنابراین می توان نتیجه گرفت آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی موثر است و فرضیه تحقیق تایید می گردد.

نتیجه گیری

فرضیه اول: آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی تاثیر دارد.

با توجه به داده های آماری با ۸۳ درصد اطمینان می توان نتیجه گرفت که: آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی تاثیر دارد.

نتایج این یافته با بررسی های دهقان و همکاران (۱۳۹۹)، جعفری و همکاران (۱۳۹۷)، قمی و همکاران (۱۳۹۶)، سونگ و همکاران (۲۰۲۲)، لمی و همکاران (۲۰۲۰)، سامر و همکاران (۲۰۱۸) که نشان می دهد آموزش یادگیری خود راهبر بر پایداری تحصیلی دانش آموزان همسو می باشد.

در تبیین نتایج حاصله از اثربخش آموزش یادگیری خود راهبر بر پایستگی تحصیلی دانش آموزان می توان موارد زیر را عنوان نمود.

لمتی و همکاران (۲۰۲۰)، به پژوهشی تحت عنوان "یادگیری خودراهبری به عنوان پایستگی تحصیلی" پرداختند. تغییر فناوری ها و رقابت در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات یادگیری تک تک کارگران و تیم ها را در کنار کار و از طریق کار به چالش می کشد. سازمان ها خواستار استقلال و خودراهبری کارکنان هستند که توسط عملیات چابک و سلسله مراتب پایین اجرا می شود، جایی که یادگیری نیز به طور فزاینده ای بر عهده خود افراد و تیم ها است و در عمل بدون کنترل قوی سازمان رخ می دهد؛ بنابراین، مفهوم چند بعدی یادگیری خودراهبر در زمینه یادگیری در محل کار ضروری می شود.

در همین راستا کابینی مقدم و همکاران (۱۳۹۸)، به پژوهشی تحت عنوان "اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری خودگردان و آموزش کمک خواهی بر پایستگی تحصیلی دانش آموزان اهمال کار مدارس غیرانتفاعی" پرداختند. این پژوهش با هدف اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری خودگردان و آموزش کمک خواهی بر پایستگی تحصیلی دانش آموزان اهمال کار مدارس غیرانتفاعی انجام شده است. از نتایج به دست آمده می توان نتیجه گرفت برای کاهش و از بین بردن اهمال کاری دانش آموزان، استفاده از آموزش راهبردهای یادگیری خودگردان و کمک خواهی مفید و مؤثر است.

در دانش آموزان گروه آزمایش نیز پس از آموزش های این تحقیق نیز مشاهده شد آموزش یادگیری خود راهبر توانست تغییرات محسوسی را در سطح پایستگی تحصیلی دانش آموزان به وجود آورد، در صورتی که در دانش آموزان گروه کنترل مطالعه، تغییرات قابل توجهی مشاهده نشد.

فرضیه دوم: آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی تاثیر دارد.

با توجه به داده های آماری با ۸۵ درصد اطمینان می توان نتیجه گرفت که: آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پسر پایه ششم ابتدایی تاثیر دارد.

نتایج این یافته با بررسی های رفیعی و همکاران (۱۴۰۰)، کابینی مقدم و همکاران (۱۳۹۸)، قمی و همکاران (۱۳۹۶)، کاراتس و همکاران (۲۰۲۱)، یاسمین و همکاران (۲۰۱۹)، سامر و همکاران (۲۰۱۸) که نشان می دهد آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان همسو می باشد.

در تبیین نتایج حاصله از اثربخش آموزش یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان می توان موارد زیر را عنوان نمود.

در پژوهش رفیعی و همکاران (۱۴۰۰)، که تحت عنوان "اثربخشی یادگیری خود راهبر بر خودکارآمدی فردی دانش آموزان مقطع ابتدایی" پرداختند. یادگیری خودراهبر می تواند عاملی اثرگذار بر تقویت خودکارآمدی فردی فراگیران باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی یادگیری خودراهبر بر خودکارآمدی فردی دانش آموزان مقطع ابتدایی دوره دوم، پایه ششم انجام شد. نتایج بررسی فرضیات مشخص کرد که بسته ی آموزشی یادگیری خودراهبر بر خودکارآمدی فردی فراگیران

تأثیرگذار بوده است. به علاوه نتیجه‌ی کلی این پژوهش بیانگر آن است که آموزش یادگیری خودراهبر بر خودکارآمدی فردی فراگیران موثر است.

در همین راستا کاراتس و همکاران (۲۰۲۱)، به پژوهشی تحت عنوان " نقش یادگیری خودراهبر، فراشناخت و مهارت های قرن بیست و یکم در پیش بینی خودکارآمدی تحصیلی " پرداختند. این مطالعه نقش مهارت‌های یادگیری خودراهبر، آگاهی فراشناختی و مهارت‌ها و شایستگی‌های قرن ۲۱ را در پیش‌بینی آمادگی برای یادگیری آنلاین در طول همه‌گیری کووید-۱۹ بررسی کرد. یافته‌ها نشان می‌دهد که افزایش یادگیری خودراهبر، آگاهی فراشناختی و مهارت‌ها و شایستگی‌های قرن بیست و یکم آمادگی آنها را برای یادگیری آنلاین افزایش دهد.

جلسات آموزش آموزش یادگیری خود راهبر در بین گروه آزمایش حکایت از این موضوع دارد که در گروه آزمایش که تحت این آموزش ها قرار گرفتند، خودکارآمدی تحصیلی بالاتری نسبت به گروه کنترل به طور محسوسی مشاهده شد.

پیشنهادهای

۱. پیشنهاد می شود در پژوهش های آتی ، بسته آموزش یادگیری خود راهبر در کنار سایر شیوه های آموزشی مورد مطالعه قرار گیرد تا میزان اثربخشی این برنامه با سایر روش های آموزشی مورد مقایسه قرار گیرد.
۲. پیشنهاد می شود این پژوهش در شهرهای دیگر انجام پذیرد و تفاوت ها و شباهت های احتمالی مورد بررسی قرار گیرد.
۳. پیشنهاد می شود علاوه بر پرسشنامه از عوامل دیگری مانند مصاحبه بالینی در ارزیابی گروه مورد مطالعه استفاده نمود.

منابع:

- ابراهیم زاده، علیرضا. (۱۳۸۵). عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. ماهنامه تربیت. ۸.
- اسلامیان، حسن. سعیدی رضوانی، محمود. فاتحی، یونس. (۱۳۹۲). مقایسه اثربخشی روش های تدریس بحث گروهی و سخنرانی بر میزان یادگیری و رضایت دانش آموزان از تدریس، در درس دین و زندگی. نشریه پژوهش در برنامه ریزی درسی. شماره ۱۱. دانشگاه فردوسی مشهد.
- بهرنگی، محمدرضا. (۱۳۹۴). الگوهای تدریس. تهران: انتشارات کمال تربیت.
- پرهیز، سیده مهدیه. (۱۳۹۴). رابطه درگیری تحصیلی و منبع کنترل با فرسودگی تحصیلی در دانشویان. پایان نام کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد تهران مرکز.
- جباری یزدی، مرضیه. (۱۳۹۳). نگرش دانشجویان کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی نسبت به رشته تحصیلی خود و نقش آن در درگیری تحصیلی آنان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی.
- جعفری، علیرضا، نادی، محمدعلی، منشئی، غلامرضا. (۱۳۹۶). اثر بخشی بسته آموزشی یادگیری خودراهبر بر مسئولیت پذیری تحصیلی و افعال کاری تحصیلی در دانشجویان. فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور اهواز .

حافظی مقدم، پیمان؛ فرهمند، شروین؛ فارسی، داوود؛ زارع، محمد امین؛ عباسی، سعید. (۱۳۹۲). مطالعه مقایسه ای روش سخنرانی و بحث و گفتگو در آموزش و پرورش، پشتیبانی از حیات قلبی و عروقی برای دانشجویان پزشکی، مجله طب اورژانس ترکیه. ۱۵۹-۱۳(۲)۶۳

حجازی، الهه؛ رستگار، احمد؛ قربان چهارمی، رضا. (۱۳۸۷). الگوی پیش بینی پیشرفت تحصیلی ریاضی: نقش اهداف پیشرفت و ابعاد درگیری تحصیلی. فصلنامه نوآوری های آموزشی. شماره ۲۸. سال ۷.

حسابی، مژگان. (۱۳۸۷). تاثیر آموزش و پرورش مونته سوری بر روی اعتماد به نفس، استقلال و مهارت های اجتماعی کودکان پیش از دبستان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

حسن پور، محمدعلی. (۱۳۹۵). تاثیر روش تدریس ایفای نقش بر اعتماد به نفس (مولفه پایداری) و خودآگاهی دانش آموزان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.

حسن پور راد، علی، ۱۴۰۲، اثربخشی روان درمانی مثبت نگر بر دلبستگی شغلی و توانمندسازی روانشناختی معلمان در تدریس آنلاین، اولین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و فلسفه، بابل، <https://civilica.com/doc/1697496>

حسن پور راد، علی و علیزاده قادیکلای، مهدی، ۱۴۰۱، هوش مصنوعی و چالش های پیش رو در تعامل اعضای یک سازمان، سومین کنفرانس ملی پژوهش های سازمان و مدیریت، تهران، <https://civilica.com/doc/1463157>

حسن پور راد، علی و میر، فاطمه، ۱۴۰۱، سرسختی روان شناختی، تنظیم شناختی هیجان و ادراک خودمختاری در کارآفرینان کسب و کارهای کوچک: نقش میانجی بهزیستی روانشناختی، دومین کنفرانس علوم اجتماعی، روانشناسی، علوم تربیتی و علوم انسانی، <https://civilica.com/doc/1448626>

حسن پور راد، علی و رنجبر درواری، کوثر و نوروزپور سرخی، خدیجه و موسوی مقدم، مونا، ۱۴۰۰، روان درمانی مثبت نگر راهکاری برای افزایش دلبستگی شغلی معلمان در زمان همه گیری کووید ۱۹، دهمین کنفرانس بین المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی، <https://civilica.com/doc/1325580>

حسینی، حسین. (۱۳۹۱). تاثیر یادگیری مشارکتی بر انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی درس روانشناسی پایه سوم دبیرستان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم.

خطیب زنجانی نازیلا، عجم علی اکبر، بادنوا صدیقه. (۱۳۹۶). رابطه آمادگی خودراهبری یادگیری با پذیرش یادگیری الکترونیکی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان. نشریه پرستاری ایران.

درویشی، عبدالواحد. (۱۳۹۴). تاثیر روش تدریس مشارکتی بر مسئولیت پذیری، پیشرفت تحصیلی و اعتماد به نفس دانش آموزان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت.

دهقان منشادی، منصور و همتی، احمد و طاهرزاده، جلیل، (۱۳۹۹)، بررسی رابطه یادگیری خود راهبر با پیشرفت تحصیلی و خلاقیت در دانش آموزان، ششمین همایش ملی پژوهش های نوین در حوزه علوم انسانی، اقتصاد و حسابداری ایران، تهران ذوفن، شهنواز. (۱۳۹۵). روشهای برتر تدریس با تاکید بر طراحی آموزشی. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.

رحال زاده، رضا. (۱۳۸۶). کاربرد فناوری های جدید در آموزش. تهران: انتشارات سمت.

رضایی جمالویی، حسن؛ ابولقاسمی، عباس؛ نریمانی، محمد؛ زاهد بابلان، عادل. پذیرش همسالان در دانش آموزان پسر پایه دوم راهنمایی با نارسایی های یادگیری ویژه دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی متفاوت. دانشگاه محقق اردبیلی، زمستان ۹۱، دوره ۲. ش ۸، ص ۹۷ تا ۷۷.

رفیعی، نفیسه، خالدی سردشتی، جمیله (۱۴۰۰)، اثربخشی یادگیری خودراهبر بر خودکارآمدی فردی دانش آموزان مقطع ابتدایی. هشتمین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی.

زرنگ، رمضانعلی (۱۳۹۱). رابطه سبک های یادگیری و درگیری تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی.

سرخهیی، بدری. (۱۳۹۳). رابطه ویژگی های شخصیتی با خلاقیت و پایداری تحصیلی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی.

سعدی پور، اسماعیل. (۱۳۹۵). روانشناسی تربیتی. تهران: انتشارات ویرایش.

سعدی پور، اسماعیل. (۱۳۹۵). روشهای تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی. تهران: انتشارات دوران.

سلیمی، اسامه. (۱۳۹۴). اثربخشی روش تدریس مشارکتی بر پایداری تحصیلی و زورگویی دانش آموزان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

سیف، علی اکبر (۱۳۹۵). روشهای یادگیری و مطالعه. تهران: انتشارات دوران.

سیف، علی اکبر. (۱۳۹۵). روانشناسی پرورشی نوین. تهران: انتشارات آگاه.

شعاری نژاد، علی اکبر. (۱۳۹۴). روانشناسی تربیت و تدریس. تهران: انتشارات اطلاعات. شعبانی، حسن. (۱۳۹۴). مهارتهای آموزشی، جلد اول. تهران: انتشارات سمت.

صائمی، طیبه. (۱۳۹۲). تاثیر روش تدریس ایفای نقش بر اعتماد به نفس و خودراهبری دانش آموزان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی مروجشت.

صفوی، امان الله. (۱۳۹۰). روشها، فنون و الگوهای تدریس. تهران: انتشارات سمت.

صیدالی، حسین. (۱۳۹۵). تاثیر یادگیری مشارکتی بر کفایت اجتماعی و خودکارآمدی دانش آموزان مقطع متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی.

عباسی، آرزو. (۱۳۹۰). اثربخشی روش تدریس مشارکتی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و باورهای انگیزشی در درس ریاضی سوم راهنمایی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بیرجند.

عبداللهی، حسین. (۱۳۹۱). درآمدی بر روشها، فنون و مهارتهای تدریس. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.

فهیمی، ماشالله. (۱۳۸۳). تاثیر روش تدریس بحث گروهی بر خودراهبری در یادگیری و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی مروجشت.

قائمی، علی. (۱۳۹۰). کودک و خانوادگی نابسامان. تهران: انتشارات اولیاء و مربیان.

قمی، مهین، مسلمی، زهرا، محمدی، سید داود. (۱۳۹۶). بررسی رابطه یادگیری خودراهبر با سازگاری تحصیلی و عملکرد تحصیلی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قم. فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور اهواز

کابینی مقدم، سلیمان، انتصار فومنی، غلامحسین، حجازی، مسعود، اسدزاده، حسن. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری خودگردان و آموزش کمک‌خواهی بر پایداری تحصیلی دانش‌آموزان اهلکار مدارس غیرانتفاعی. رویکردهای نوین آموزشی.

کرامتی، محمدرضا؛ همتی، زهرا. (۱۳۹۴). روشها و فنون یادگیری مشارکتی. تهران: انتشارات فروغ فلق.

کردافشاری، فاطمه. (۱۳۹۱). بررسی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان براساس ترجیح سبک تدریس آنان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی.

کردی، علی. (۱۳۹۵). پیش بینی اشتیاق تحصیلی براساس عوامل انگیزشی (سودمندی تکلیف و اهداف تسلط): نقش میانجی افق زمانی در دانش‌آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.

کریمی قرطمانی، ملیحه. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین پایداری تحصیلی با ادراک خود و فراشناخت در دانش‌آموزان دختر و پسر مقاطع متوسطه شهر اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.

گرشاسبی، ایوب. (۱۳۹۰). تاثیر یادگیری مشارکتی و خود ارزیابی بر انگیزش خود دانش‌آموزان سوم متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بیرجند.

محمدی، مسعود. (۱۳۸۴). بررسی عوامل موثر بر تاب آوری در افراد در معرض مواد. رساله دکتری. دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.

هاشمی، زهرا. (۱۳۹۳). تاثیر یادگیری مشارکتی از نوع جیگ ساو در خود تنظیمی و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی.

Ballad, C. A. C., Labrague, L. J., Cayaban, A. R. R., Turingan, O. M., & Al Balushi, S. M. (2022, January). Self-directed learning readiness and learning styles among Omani nursing students: Implications for online learning during the covid-19 pandemic. In Nursing forum (Vol. 57, No. 1, pp. 94-103).

Collie, R. J., Ginns, P., Martin, A. J., & Papworth, B. (2017). Academic buoyancy mediates academic anxiety's effects on learning strategies: an investigation of English-and Chinese-speaking Australian students. *Educational Psychology*, 37(8), 947-964.

Colmar, S., Arief D. Liem, G., Connor, J. & Martin, A.J. (2019): Exploring the relationships between academic buoyancy, academic self-concept, and academic performance: a study of mathematics and reading among primary school students

Curran, V., Gustafson, D. L., Simmons, K., Lannon, H., Wang, C., Garmsiri, M., ... & Wetsch, L. (2019). Adult learners' perceptions of self-directed learning and digital technology usage in continuing professional education: An update for the digital age. *Journal of Adult and Continuing Education*, 25(1), 74-93.

Datu, J. A. D., & Yang, W. (2021). Academic buoyancy, academic motivation, and academic achievement among Filipino high school students. *Current Psychology*, 40(8), 3958-3965.

- Karatas, K., & Arpaci, I. (2021). The role of self-directed learning, metacognition, and 21st century skills predicting the readiness for online learning. *Contemporary Educational Technology*, 13(3).
- Khiat, H (2017) Academic performance and the practice of self-directed learning: The adult student perspective, *Journal of Further and Higher Education*, vol.41, no.1, pp.44-59.
- Kim, D., Jung, E., Yoon, M., Chang, Y., Park, S., Kim, D., & Demir, F. (2021). Exploring the structural relationships between course design factors, learner commitment, self-directed learning, and intentions for further learning in a self-paced MOOC. *Computers & Education*, 166, 104171.
- Lapidow, E., & Walker, C. M. (2022). Rethinking the “gap”: Self-directed learning in cognitive development and scientific reasoning. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, 13(2), e1580.
- Lemmetty, S., & Collin, K. (2020). Self-directed learning as a practice of workplace learning: Interpretative repertoires of self-directed learning in ICT work. *Vocations and Learning*, 13(1), 47-70.
- Morris, T. H. (2019). Self-directed learning: A fundamental competence in a rapidly changing world. *International Review of Education*, 65(4), 633-653.
- Putwain, D.V., Connors, L., Symes, W., & Douglas-Osborn. E. (2011). Is academic buoyancy anything more than adaptive coping?, *Anxiety, Stress & Coping*, 1-10.
- Song, Y., Lee, Y., & Lee, J. (2022). Mediating effects of self-directed learning on the relationship between critical thinking and problem-solving in student nurses attending online classes: A cross-sectional descriptive study. *Nurse education today*, 109, 105227.
- Sumuer, E. (2018). Factors related to college students' self-directed learning with technology. *Australasian Journal of Educational Technology*, 34(4).
- Wong, F. M. F., Tang, A. C. Y., & Cheng, W. L. S. (2021). Factors associated with self-directed learning among undergraduate nursing students: A systematic review. *Nurse Education Today*, 104, 104998.
- Yasmin, M., Naseem, F., & Masso, I. C. (2019). Teacher-directed learning to self-directed learning transition barriers in Pakistan. *Studies in Educational Evaluation*, 61, 34-40.
- Yu, K., & Martin, A. J. (2014). Personal best (PB) and "classic" achievement goals in the Chinese context: Their role in predicting academic motivation, engagement and buoyancy. *Educational Psychology*, 34(5), 635–658
- Zhu, M., Bonk, C. J., & Doo, M. Y. (2020). Self-directed learning in MOOCs: Exploring the relationships among motivation, self-monitoring, and self-management. *Educational Technology Research and Development*, 68(5), 2073-2093.